

Kjære klimakamerater,

Det er en ære å få snakke her i dag, for dere – og en nesten ufortjent sådan, for de som virkelig fortjener oppmerksomhet og applaus er de som har stått på og jobbet for at denne dagen skulle bli som den er, som har booket og invitert og ordnet telt og lyd, og attpåtil snakket med værgudene om at det må være opphold mens vi holder på.

De er heltene, og dette er noe av det jeg vil snakke om i dag.

I *This changes Everything – Capitalism vs the Climate*, skriver Naomi Klein at vårt eneste, største og viktigste håp, er en kollektiv organisering for en rettferdig omstilling. Hun skriver om bevegelsene som vokser frem, både i storbyene og i områder der industrien vil rive opp naturen for kortsiktig profitt, om at vår kollektive organisering er det som kan endre verden og forhindre at utviklingen som leder oss over stupet fortsetter. Folk over hele verden går sammen om å si et tydelig og rungende «NEI» til mentaliteten som tror at vi bare kan hente og hente fra naturen uten at det når et punkt der vi har tatt *for mye*, og det hele raser sammen og tar oss med i dragsuget.

Det er denne kanten vi står på i dag. Vi har forbrukt så mye at det ikke lenger er noe håp om å begrense den globale oppvarmingen til under 1 grad, og karbonbudsjettet for maksimum 2 graders økning er i ferd med å brukes opp – i akselererende fart. Likevel er forholdet mellom oss og alle de andre såpass stort og vanskelig at vi ofte føler oss handlingslammet. Det føles gjerne lett å gi opp, sette seg ned i sin egen private hage, og fortsette festen til elven kommer og skyller oss vekk.

Men vi vet jo, at det i seg selv endrer ingenting. Og at klimakrisen, den endrer alt. Den endrer alt fra måten vi er på oss i mellom og kollektivtransporten vi organiserer, til hvilke arbeidsplasser vi skal bygge i fremtiden og hvilken fremtid vi skal overlate til våre etterkommere.

Derfor er det så flott å se folk her i dag. Å vite at det eneste som vokser enda raskere enn karbonutslippene, er den kollektive viljen til å gjøre noe med det. Den kollektive viljen som har mobilisert oss hit i dag, og som mobiliserte flere hundre tusen i over 150 land i september i fjor, i den største klimamarsjen noen sinne på global skala. En klimamarsj som fikk støtte langt, langt opp i systemet, og som var like mye en folkefest som en demonstrasjon. I London, der jeg var, var det over 40 000 mennesker samlet. Folkehavet var så stort at jeg ikke kunne se fra en ende til den andre, og aksjonsgrupper med plakater om alt fra oljesponsing, til krav om fossilfrie universitet, til aktivister som jobber for at fattige i England skal ha lik rett til strøm og energi som alle andre – og at denne attpåtil skal være fornybar – var tilstede. Møtene, og marsjen, varmet hver og en av oss med en glød som fortsatt brenner inni meg: Vi er mange, og det nytter. Om ikke lederne våre er på riktig vei, så er vi det, og det synes.

I Norge var det også masse mennesker, flere av dem – av oss – av dere – står her i dag. Og uten dere, hadde ikke klimakampen hatt noe håp. Sammen kan vi stille krav om karbonkutt, om gode og bærekraftige samfunn, om omlegging til en fossilfri infrastruktur med kollektivtransport og miljøvennlige bygg, om arbeidsplasser innen fornybare næringer og om tiltak som monner både lokalt og nasjonalt.

Om noen måneder samles verdens ledere i Paris for å forhandle, men det er få som har tro på at det vil gi virkelige resultater. Det nytter heller ikke kun å se på det globale; det lokale er like viktig, og her kan vi – og må vi – utgjøre en forskjell. Også i Paris, for parallelt med og uavhengig av hva de blir enige om, møtes det globale sivilsamfunnet der. Den 3. desember går et klimatog fra Oslo, og også dette vil være en del av det som skjer hvor flere av dere sikkert vil være med. Slik knytter vi kontakter og forstår at vi er en del av denne mobiliseringen, på globalt plan. Vi skal vinne frem – sammen.

I *Broen til fremtiden*, en bok som nettopp er utgitt på Gyldendal forlag og ble lansert under Arendalsuka, skriver nesten 20 forfattere i 17 kapitler om hvordan dette samarbeidet bør foregå. Sharan Burrow, leder for verdens største fagforening International Trade Union Congress, skriver at en rettferdig omstilling er mulig, bare den politiske viljen er tilstede. Hun skriver også at det er allianser i sivilsamfunnet som må bygge broen til fremtiden.

Derfor er det også så viktig at en omstilling er rettferdig. Det betyr at den ikke skal gå på bekostning av de svake i samfunnet, eller kaste store grupper ut i arbeidsløshet. Det er ikke teknologien alene som skal redde oss, men en rettferdig og bærekraftig omstillingspolitikk som bunner i folkelig mobilisering.

I forordet skriver Fagforbundets leder Mette Nord og leder av EL og IT-forbundet, Jan Olav Andersen, at «Fagbevegelsen og miljøbevegelsen forenes i en forståelse av at hemningsløs kapitalisme er skadelig både for arbeidsliv og natur». De deler også verdier med kirken, om å ta vare på naturen og ha respekt for alt levende. Mobiliseringen bør derfor være felles blant oss alle.

Dagen i dag er en del av dette. I dag er en dag som handler om det nære og lokale, om det nært forestående valget, og hvem som skal styre utviklingen. Samtidig, handler den om de lange perspektivene, og om hvordan vi bygger et godt samfunn også for dem som kommer etter oss.

Vi kan skape 100 000 nye arbeidsplasser som er bærekraftige og kutter klimautslipp. Mange er allerede på vei, men vi trenger flere. Veien går ikke via olje og gass, men ved å tilpasse oss jordklodens tålegrenser og klimaforskningens kunnskap. Vi må ta grep, nå, hvis vi skal skape et slikt samfunn i tide.

Spørsmålene er klare i en by som Bergen og et fylke som Hordaland: Skal vi gå mot en bærekraftig by med sykkelstier, fotgjengervennlige og grønne lunger uten giftlokk –

eller mer bilvei og utslipp? Skal vi sikre rasutsatte veier, eller bygge nye monsterbroer som ikke kommer lokalbefolkningen til gode? Skal vi la de som ikke bryr seg om vår felles jord styre, eller skal vi sette dem med miljøprioriteringer i styrende posisjoner? Skal vi sørge for at omstillingen skyter fart slik at grønne arbeidsplasser skapes, eller ture på som før uten tanke på dem som kommer etter oss?

Svaret gir seg nesten selv. Selvsagt skal vi bry oss om våre medmennesker og dem som kommer etter oss. I byen, i kommunen, i fylket, i landet, og i verden. Slik våre forfedre har gjort, skal vi også tenke på etterslekten, som det heter i grunnlovens paragraf 112. Vi skal ivareta en levelig klode for dem.

Derfor er det så viktig at miljø- og fagbevegelse samles og snakker sammen, at vi ikke blir hverandres fiender, men innser at vi har felles agenda og må samle felles front.

Dette er et klimavalg, for vår kollektive mulighet for en rettferdig omstilling, en ren by, frisk luft og en bærekraftig framtid der fossil energi ikke dominerer, men fornybare alternativ har tatt over, og alt fra industri til skole og velferdstjenester ivaretas innenfor rammene av det en verden i tråd med det togradersmålet tillater. Da må vi slutte å satse på fortidens fossile næringer. Vi kan ikke fortsette å investere i eller samarbeide med selskap som bryter med togradersmålet, men sette krav om at vi følger den bærekraftige veien – sammen. Vi må realisere, ikke bare snakke om, en fossilfri by, og en fossilfri framtid.

Jeg skal ikke oppfordre noen til å stemme et bestemt parti i dette valget, men til å lese partiprogrammene og ta et valg basert på hvem som vil skape et slikt bærekraftig samfunn, lokalt og på større skala, og som vil få til en omstilling som ivaretar *alle* menneskene i samfunnet vårt, og med internasjonalt utsyn som ikke glemmer at solidaritet og kollektiv organisering er bærebjelkene i samfunnet vårt.

Takk for meg, og godt valg! Vi kjemper sammen, og jeg ser frem til fortsettelsen. For framtiden, den skaper vi sammen.